

## U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa označeného ako „**B. u. H., Š.**, *právne zastúpení JUDr. Jánom Spišákom, advokátom so sídlom v Košiciach, Idanská 17*, proti odporcovi **Krajskému úradu životného prostredia v Prešove**, odbor kvality životného prostredia, so sídlom Námestie mieru, Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 1/2010/00062-011 z 28. apríla 2010, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 12. apríla 2011, č. k. 3S/75/2010-44, takto

### r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 12. apríla 2011, č. k. 3S/75/2010-44 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

### O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) 250j ods. 2 písm. a/, c/, d/ v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 a § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil rozhodnutie odporcu č. 1/2010/00062-011 z 28. apríla 2010, ktorým odporca ako príslušný orgán štátnej správy štátnej správy ochrany prírody a krajiny podľa § 4 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 525/2003 Z. z.“), § 61 ods. 5 písm. a/, ods. 9 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“), na základe žiadosti vlastníkov podielov lesných pozemkov Pozemkového spoločenstva B. u. H., Š., v zastúpení predsedom pozemkového spoločenstva J. st., Š., č.j. 029/Maš/2004 zo dňa 28. decembra 2004, doručenu Krajskému úradu životného prostredia 29. decembra 2004 podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) rozhodol tak, že podľa § 61 ods. 9 v spojení s § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z. z. nepriznal žiadateľovi nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania vo výške 757,18 eura (173.441 Sk) v jednotkách priestorového rozdelenia lesa 74001, 75009, 76A01 a 76B00, ktoré boli

v čase platnosti LHP 1992-2001 vyhlásené za lesy ochranné na LHC Humenné, LUC Zvyšok LHC a ktoré sú súčasťou Národnej prírodnej rezervácie Humenský Sokol; odporca vo výroku ďalej uviedol, že žiadateľovi nepriznal nárok na náhradu vo výške 5.757,18 eura z dôvodu, že nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania v súlade s § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z. z. zaniká, ak sa náhrada uplatňuje v ochranných lesoch vyhlásených podľa zákona o lesoch; súčasne konštatoval, že osobitné predpisy, ako aj ostatné ustanovenia zákona, ostávajú vydaním tohto rozhodnutia nedotknuté.

Krajský súd zrušenie rozhodnutia odporcu odôvodnil tým, že ak odporca pri aplikácii zákona č. 534/2002 Z. z. neposudzoval, či je v súlade s Chartou základných práv Európskej únie, a to čl. 17 bod 1.1 a čl. 1 Dodatkového protokolu (*správne Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*) neposúdil vec po právnej stránke správne a v dôsledku toho je rozhodnutie aj nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Navyše v priebehu súdneho konania z listu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo dňa 20. februára 2004, č. j. 15/2/2004-5.1 vyb. Mgr. Š. bolo zistené, že členovia Pozemkového spoločenstva B. u. H. si uplatnili nárok na náhradu na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany prírody a krajiny, pričom výsledok tohto konania nie je známy.

V súvislosti s argumentáciou odporcu usmerneniami Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky krajský súd poukázal na články 2 ods. 2, 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a komunitárne právo (článok 1 Dodatkového protokolu (*správne Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*) upravuje, že každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanoví zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva).

Krajský súd uviedol, že z postupu odporcu vyplýva, že sám si nebol istý výkladom sporného § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 534/2002 Z. z., o čom svedčia usmernenia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktoré podľa zákona č. 1/1993 Z. z. v Zbierke zákonov Slovenskej republiky nie sú všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Poukázal na to, že zákon č. 534/2002 Z. z. v ustanovení § 104 ods. 26 upravuje, že nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania podľa doterajších právnych predpisov uplatnený do 31. júna 2004 sa uhradí podľa doterajších predpisov.

Orgán štátnej správy – odporca v predmetnej veci podľa krajského súdu pochybil aj procesne, pretože podľa § 81 ods. 1 zákona č. 534/2002 Z. z. na konanie podľa tohto zákona sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak zákon neustanovuje inak. Z odseku 2 tohto ustanovenia vyplýva, že všeobecné predpisy o správnom konaní, s výnimkou

ustanovenia o vecnej príslušnosti, sa vzťahujú na taxatívne uvedené prípady pod písm. a/ až o/, pričom je nepochybné, že v konaní o náhradu v predmetnej veci aplikácia zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 71/1967 Zb.“) nie je vylúčená.

Záverom krajský súd poukázal na to, že z obsahu predloženého administratívneho spisu vyplýva, že B. u. H. sú pozemkovým spoločenstvom bez právnej subjektivity, členmi sú fyzické osoby zapísané ako vlastníci na citovaných listoch vlastníctva. V predložennom administratívnom spise sú síce pripojené plnomocenstvá, ktoré boli udelené zástupcovi J., táto skutočnosť však nezbavuje povinnosti orgán štátnej správy v úvodnej časti rozhodnutia ako účastníkov konania všetky fyzické osoby, ktoré sú členmi tohto spoločenstva (§ 14 zákona č. 71/1967 Zb.).

Takto potom po preskúmaní rozhodnutia odporcu krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie bolo po právnej stránke nesprávne posúdené, bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, pričom uložil odporcovi povinnosť v ďalšom konaní o žiadosti členov pozemkového spoločenstva opätovne rozhodnúť a v predmetnej veci postupovať podľa intencií uvedených v tomto rozsudku.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a navrhovateľovi, ktorý mal v konaní úspech súd priznal náhradu trov konania, v sume 431,85 eura ktoré je povinný zaplatiť právnemu zástupcovi JUDr. Jánovi Spišákovi do 10 dní odo právoplatnosti rozsudku.

Proti tomuto rozsudku podal odporca v zákonnej lehote odvolanie namietajúc, že rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia merita veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ OSP) a že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d/ OSP).

Citujúc čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 Listiny základných práv a slobôd poukazoval na to, že výkon vlastníckeho práva, hoci toto právo patrí medzi základné práva a slobody, nie je absolútny, pričom podstata vyvlastnenia prípadne iného obmedzenia vlastníckeho práva vychádza z premisy, že verejný záujem prevažuje nad súkromným záujmom, čo sa môže za istých výnimočných okolností prejavovať aj tak, že vo verejnom záujme možno vyvlastniť prípadne inak obmedziť vlastnícke právo v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu, a to napriek tomu, že vlastníak dotknutej veci s tým nesúhlasí.

Podľa odporcu obmedzenia priznaných práv sledujú nutnosť chrániť verejný poriadok a brániť pred zneužitím práv v spoločnosti. Výkon akéhokolvek ústavou priznaného práva

podlieha obmedzeniam, ktoré sú stanovené zákonom, smerujú k legitímnemu cieľu a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti. Poukazoval pritom na zákon č. 543/2002 Z. z. ktorý zároveň určuje i nevyhnutnú mieru obmedzenia, a to svojimi podmienkami ochrany. To, že sa jedná o obmedzenia vo verejnom záujme je stanovené v § 3 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. (vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom) a v § 5 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. (udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme). Primeranú náhradu za obmedzenia definuje zákon v § 61 zákona č. 543/2002 Z. z., a to zvlášť za obmedzenia vznikajúce na poľnohospodárskom pozemku, na lesnom pozemku a na iných druhoch pozemku – napr. pri ťažbe nerastných surovín a pod. Na základe uvedeného je podľa odporcu nutné konštatovať, že zákon síce obmedzuje vlastníka vo výkone jeho vlastníckeho práva, ale deje sa to na základe ústavy a v jej medziach.

Citujúc čl. 17 bod 1.1. Charty základných práv Európskej únie a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd odporca poukázal na to, že navrhovateľ nebol zbavený majetku, pričom pozbavenie majetku je možné aplikovať len v prípadoch a za podmienok ktoré ustanovuje zákon a za vyplatenia spravodlivej náhrady. Vzhľadom k tomu, že sa majetok navrhovateľa nachádza v chránenom území a zároveň v ochranných lesoch, užívanie jeho majetku bolo, resp. je upravené v súlade so všeobecným záujmom a deje sa v rámci čl. 20 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“).

S poukazom na zásadu prednosti medzinárodnej zmluvy pred zákonmi podľa čl. 7 ods. 5 ústavy bol odporca toho názoru, že vyššie uvedené články Charty ľudských práv a Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, o ktoré sa odporca opiera, neustanovujú jednoznačne a dostatočne konkrétne, v ktorých prípadoch a za akých podmienok je možné uplatniť a zároveň aj priznať nárok na náhradu za obmedzenie bežného obhospodarovania v chránených územiach, a preto pri priznávaní nároku náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania v chránených územiach je nutné použiť príslušný zákon platný v Slovenskej republike, v tomto konkrétnom prípade zákon č. 543/2002 Z. z., pričom poukazoval na ustanovenie § 61 ods. 8 písm. i/ tohto zákona v znení platnom v čase podania žiadosti navrhovateľa.

Mal za to, že ak krajský súd konal a vydal prvostupňové rozhodnutie na základe vyššie uvedených medzinárodných zmlúv a dohôd vysloviac porušenie čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky opomenul nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7/2008, sp. zn. PL. ÚS 22/06 z 01. októbra 2008 ku vzájomnému vzťahu základného práva vlastníť majetok a základného práva na ochranu životného prostredia, z ktorého o. i. vyplýva,

že ustanovenie § 61 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. nemá charakter obmedzenia vlastníckeho práva v zmysle čl. 20 ods. 4 ústavy.

Tiež poukazoval na čl. 2 ods. 2 ústavy s tým, že ako štátny orgán ochrany prírody, ktorý rozhodoval o nároku navrhovateľa vo veci náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania v ochranných lesoch (vyhlásených podľa zákona o lesoch) nachádzajúcich sa v chránenom území – NPR Humenský Sokol (vyhlásenom podľa zákona č. 543/2002 Z. z., resp. zákona, ktorý mu predchádzal) nemohol v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky konať inak, ale iba tak, že náhradu za obmedzenie v súlade s § 61 ods. 8 písm. i/ zákona č. 543/2002 Z. z., ktorú si odporca (*správne navrhovateľ*) uplatnil v ochranných lesoch, odporcovi (*správne navrhovateľovi*) nepriznal. Citoval pritom z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 22/06 z 01. októbra 2008 časť, v ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky o. i. vyslovil, že čl. 61 ods. 1, 3, 7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. nie je v nesúlade s čl. 20 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a s čl. 1 dodatkového protokolu.

Za neoprávnené považoval odporca konštatovanie krajského súdu týkajúce sa uplatnenia nároku navrhovateľa na náhradu na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany prírody a krajiny, ktoré sa podľa odporcu týkalo iných pozemkov, pričom konanie o tomto nároku Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky zastavilo rozhodnutím č. j.: 15/2/04-5.1 z 15. apríla 2004 z dôvodu, že podanie žiadateľa neobsahovalo všetky predpísané náležitosti a žiadateľ ich ani po výzve na doplnenie podania zo dňa 20. februára 2004 nedoplnil.

Vzhľadom na vyššie uvedené odporca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací vydal rozhodnutie, ktorým napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 3S/75/2010-44 z 12. apríla 2011 zmení tak, že rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Prešove č. k. 1/2010/00062-011 z 28. apríla 2010 potvrdí ako vecne správne, resp. napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 12. apríla 2011 č. 3S/75/2010-44 zruší a vec vráti na nové konanie.

Navrhovateľ označený ako „B. u. H.“ odvolací návrh nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie pre závažné procesné pochybenie.

Vychádzajúc z označenia navrhovateľa, ako aj z obsahu spisového materiálu včítane odôvodnenia napadnutého rozsudku sa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) primárne zaoberal otázkou účastníkov konania pred krajským súdom, nakoľko táto mohla mať vplyv na správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 212 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

V predmetnej veci krajský súd ako súd prvého stupňa konal a rozhodoval o návrhu ktorým bol opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporcu, ktorého zákonnosť súd preskúmaval podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti OSP (rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov - § 250l a nasl. OSP). Okruh účastníkov v tomto konaní je osobitne upravený v ustanovení § 250m ods. 3 OSP, podľa ktorého sú účastníkmi súdneho konania tí, ktorí sú nimi na správnom orgáne a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.

Podľa § 61 ods. 1 zákona č. 534/2002 Z. z. vlastník pozemku je povinný strpieť obmedzenia a opatrenia vyplývajúce zo zákazov a iných podmienok ochrany prírody a krajiny ustanovených týmto zákonom alebo na jeho základe. Ak dochádza v dôsledku týchto obmedzení a opatrení k obmedzeniu bežného obhospodarovania pozemkov, patrí mu náhrada vo výške zodpovedajúcej tomuto obmedzeniu bežného obhospodarovania; to neplatí pre vlastníka súkromného chráneného územia a jeho ochranného pásma, ak sa obmedzenie týka bežného obhospodarovania v tomto území a na pozemkoch vo vlastníctve štátu.

Osobou oprávnenou na uplatnenie nároku podľa odseku 1 je vlastník pozemku, ktorého bežné obhospodarovanie bolo obmedzené; ak je vlastníkom pozemku štát, je touto osobou správca. Ak je pozemok v podielovom spoluvlastníctve, osobou oprávnenou na uplatnenie nároku je zástupca určený spoluvlastníkmi (§ 61 ods. 4 zákona č. 534/2002 Z. z.).

Zo záhlavia preskúmaného rozhodnutia odporcu je zrejmé, že odporca konal na základe „žiadosti vlastníkov podielov lesných pozemkov Pozemkového spoločenstva B. u. H., Š., v zastúpení predsedom pozemkového spoločenstva J. st., Š., (ďalej len „žiadateľ“).

Napriek tomu, že krajský súd správne vytyka odporcovi, že ak „*B. u. H. sú pozemkovým spoločenstvom bez právnej subjektivity, členmi sú fyzické osoby zapísané ako vlastníci na citovaných listoch vlastníctva*“ a že hoci „*v predložennom administratívnom spise sú pripojené plnomocenstva, ktoré boli udelené zástupcovi J., táto skutočnosť nezbavuje povinnosti orgán štátnej správy v úvodnej časti rozhodnutia uvádzať ako účastníkov konania*

všetky fyzické osoby, ktoré sú členmi tohto spoločenstva (§ 14 zákona č. 71/1967 Zb.)“, sám konal s účastníkom označeným ako „B. u. H., Š.“, o ktorom uviedol, že je účastníkom bez právnej subjektivity.

Účastníkom konania v správnom súdnictve podľa tretej hlavy priatej časti OSP môže byť každý, ktorý má spôsobilosť byť účastníkom konania a spôsobilosť konať pred súdom, t. j. má procesnú spôsobilosť.

Podmienkou toho, aby niekto mohol byť účastníkom občianskeho súdneho konania je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosťou byť účastníkom konania sa rozumie spôsobilosť subjektov mať procesné práva a povinnosti, ktoré procesné právo priznáva účastníkom konania. Túto spôsobilosť upravuje § 19 OSP tak, že ju má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak ten, komu ju zákon priznáva. Vo všetkých občianskoprávných konaniach majú spôsobilosť byť účastníkom konania tí, ktorí majú všeobecnú spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva, teda všeobecnú hmotnoprávnu subjektivitu. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je v zásade neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, na ktorý musí súd prihliadať v každom štádiu konania a má za následok zastavenie konania (§ 103 a § 104 ods. 1 OSP).

Vznik, právne postavenie, hospodárenie a zánik pozemkových spoločenstiev, ako aj niektoré práva, povinnosti a vzájomné vzťahy členov pozemkového spoločenstva upravuje zákon č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pozemkových spoločenstvách“), v zmysle ustanovení ktorého bolo potrebné posúdiť i právne postavenie označeného pozemkového spoločenstva.

Vzhľadom na to, že v preskúmvanej veci za účastníka konania na strane navrhovateľa boli označení „B. u. H.“, ktorí podľa krajského súdu sú pozemkovým spoločenstvom bez právnej subjektivity, krajský súd konal s niekým, kto nemal právnu subjektivitu v zmysle Občianskeho zákonníka a **takto označený** subjekt nemôže byť účastníkom súdneho konania, nakoľko nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, čím zaťažil konania vadou, na ktorú bolo potrebné prihliadnuť (§ 212 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací musel napadnutý rozsudok podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 1 písm. b/ OSP zrušiť, a aby označený navrhovateľ neutrpel ujmu vo svojom práve na prístup k súdu (§ 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), v ktorom sa krajský súd otázkou spôsobilosti navrhovateľa byť

účastníkom konania musí podrobne vyporiadať v súlade so zákonom o pozemkových spoločnostiach v tom smere, či ide o neodstrániteľnú vadu konania alebo len o nedostatočné označenie navrhovateľa s prihliadnutím na konanie pred správnym orgánom.

Pre procesnoprávny charakter vady konania, pre ktoré došlo k zrušeniu napadnutého rozsudku, sa odvolací súd v danom štádiu konania vecou meritórne bližšie nezaoberal, dáva však krajskému súdu do pozornosti, že Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je dokumentom Rady Európy, a nie je súčasťou práva Európskej únie, zatiaľ čo Charta základných práv Európskej únie (2007/C 303/01) je dokumentom Európskej únie a hoci čl. 17 Charty základných práv Európskej únie zodpovedá článku 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nemožno ich ani stotožňovať ani zamieňať a nemožno zahŕňať Dodatkový protokol pod komunitárne právo, ako sa to javí z odôvodnenia napadnutého rozsudku. Taktiež v prípade, že bude možné v konaní pokračovať, vyporiada sa krajský súd náležite aj s námietkami odporcu vznesenými v odvolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd opäť aj o náhrade trov konania, vrátane konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

**P o u č e n i e : P r o t i t o m u t o u z n e s e n i u n i e j e p r í p u s t n ý o p r a v n ý p r o s t r i e d o k .**

V Bratislave 30. apríla 2012

**JUDr. Jana Baricová, v. r.**  
**predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia:

Petra Slezáková